

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

2

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 2. – 716 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Будзар Павло Степанович ЩОДО ПРИБУТКУ ЯК ЧИННИКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	279
Зарічанський Григорій Віталійович ВІРТУАЛЬНІ АКТИВИ ЯК ОБ'ЄКТ ДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ У ГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	282
Ляховецький Олександр Олександрович ЩОДО СМАРТ-КОНТРАКТІВ У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ	284
Неділько Сергій Миколайович ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТОВАРИСТВ ВЗАЄМНОГО СТРАХУВАННЯ НА ПРИКЛАДІ НОРВЕГІЇ	287
Попович Павло Олександрович ІНТЕГРАЦІЙНІ ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ УКРАЇНИ В ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ ГАРАНТІЙ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ У СФЕРІ ЗЕД, ЗА УМОВ ВОЄННОГО ЧАСУ	291

СЕКЦІЯ 16. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ЗЕМЕЛЬНОГО, АГРАРНОГО ТА ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА

Харитонова Тетяна Євгенівна ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СЕРВІТУТНИХ ВІДНОСИН У СФЕРІ ЕНЕРГЕТИКИ	294
Григор'єва Христина Антонівна СУБ'ЄКТИ ПРАВ НА ГЕОГРАФІЧНІ ЗАЗНАЧЕННЯ ДЛЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ: НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ ПИТАННЯ	297
Заверюха Марина Михайлівна НОВІ ІНСТРУМЕНТИ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ В ЛІСОВИХ ГОСПОДАРСТВАХ	300
Канівець Людмила Анатоліївна ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПУ ДО ЗЕМЕЛЬНО-КАДАСТРОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ	302
Караханян Карина Мартинівна ЗАКОНОДАВЧІ ЗАСАДИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВОДНЕВОЇ ЕНЕРГЕТИКИ У ВОЄННИЙ ЧАС ТА ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД	305
Платонова Євгенія Олегівна ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ЗЕМЕЛЬ РЕКРЕАЦІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	307
Чумаченко Інна Євгенівна ОСОБЛИВОСТІ ВІДШКОДУВАННЯ ЗБИТКІВ, ЗАВДАНИХ ПОРУШЕННЯМ ВОДНОГО ЗАКОНОДАВСТВА	310
Берзінь Сергій Людвигович ПРАВОВІ СПОСОБИ СТИМУЛЮВАННЯ МЕЛІОРАЦІЇ ЗЕМЕЛЬ В УКРАЇНІ	313
Поліщук Єгор Сергійович НОВЕЛИ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ДОБРОСОВІСНОГО НАБУВАЧА ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ	315
Щербаков Юрій Сергійович ЗЕМЕЛЬНІ СЕРВІТУТИ ДЛЯ ПОТРЕБ ЕНЕРГЕТИКИ: ПРАВОВІ ОСОБЛИВОСТІ ВСТАНОВЛЕННЯ	318
Юров Максим Юрійович ЕКОЛОГО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ВІТРОЕНЕРГЕТИКИ	320

СЕКЦІЯ 17. ФІЛОСОФСЬКІ ОСНОВИ ПРАВА ТА ДЕРЖАВИ

Шамша Ігор Володимирович СВІТОГЛЯДНІ ЗАСАДИ НАРЦИСІЗМУ В МЕДІЙНИХ ПРАКТИКАХ	323
---	-----

Ключові слова: Державний земельний кадастр, Публічна кадастрова карта, земельно-кадастрова інформація, воєнний стан, доступ до земельно-кадастрової інформації.

Keywords: State Land Cadastre, Public cadastral map, land cadastral information, martial law, access to land cadastral information.

Караханян Карина Мартинівна

Національний університет «Одеська юридична академія»

доцент кафедри аграрного, земельного та екологічного права,

кандидат юридичних наук, доцент

ЗАКОНОДАВЧІ ЗАСАДИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВОДНЕВОЇ ЕНЕРГЕТИКИ У ВОЄННИЙ ЧАС ТА ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

Декарбонізація виробництва, транспорту, комунального сектору, будівництва та інших галузей, що забезпечують сталий розвиток суспільства, – все це є надактуальними питаннями, що кожного дня не лише не втрачають своєї затребуваності, а й стають дедалі наріжними. Серед основних чинників, якими обумовлена така ситуація, безперечно, виділяють необхідність ощадливого ставлення до навколишнього природного середовища та природних ресурсів, що забезпечують енергетичну складову розвитку держави. Проте сьогодні, в умовах повномасштабної війни РФ проти України, до згаданих вище факторів, що спонукають до «зеленого» курсу, додався новий більш прагматичний – необхідність забезпечення енергетичної безпеки як складової національної безпеки держави. Окупація регіонів, що забезпечували сталість паливно-енергетичного комплексу, постійні обстріли та руйнування об'єктів енергетики, знищення джерел альтернативного живлення – це пряма загроза галузі, що змушує шукати додаткові можливості для існування.

Розвиток водневої енергетики може стати ефективним рішенням для вирішення існуючих проблем, оскільки вона сьогодні є одним з основних світових трендів. У доповіді експертів Ради з водневих технологій (Hydrogen Council) зазначається, що до 2050 року водень забезпечить 18% глобальних енергетичних потреб. Інші прогнози свідчать, що до цього часу світове споживання водню досягне 370 мільйонів тонн на рік, а до 2100 року – 800 мільйонів тонн. Незважаючи на те, що воднева енергетика є відносно новим явищем на світовому енергетичному ринку, її потенціал є значним. На кінець 2019 року світове споживання водню становило 75 мільйонів тонн, переважно у нафтопереробній промисловості та виробництві аміаку. Більше 75% цього обсягу отримувалося з природного газу, що вимагало понад 205 мільярдів кубометрів блакитного палива. Інша частина водню вироблялася з вугілля. Лише 0,1% (100 тисяч тонн) водню отримували шляхом електролізу, тобто без залучення викопних вуглеводнів. Проте, у 2022 році загальна потужність нововведених електролізерів для виробництва

водню на планеті зростає у кілька разів, хоча наразі складає лише 120 мегават, що залишається відносно невеликим показником на глобальному рівні. Тим не менш, останні кілька років відзначаються справжнім проривом у цій сфері.

Щодо нашої країни, важливо усвідомлювати, що розвиток водневих технологій є невід'ємною частиною енергетичної незалежності, яка забезпечує національну безпеку держави. З початком повномасштабної війни реалізація національних проєктів у сфері водневої енергетики на деякий час була призупинена. Однак, останнім часом спостерігається відновлення розробки та впровадження водневих технологій, що вказує на те, що енергетична безпека повинна стати ключовим аспектом післявоєнної відбудови країни, де «зелена» трансформація займе пріоритетне місце.

Насамперед слід підкреслити, що фінальне доопрацювання та затвердження Водневої стратегії України до 2050 року визначить напрями розвитку водневих технологій та необхідної інфраструктури у всіх галузях економіки, а також окреслить плани та джерела фінансування за наступними векторами:

1. обсяги виробництва водню для потреб внутрішнього ринку та експорту;
2. напрямки розвитку інфраструктури водневої енергетики (виробництво власних електролізерів та іншого обладнання);
3. розвиток системи акумулювання, зберігання та транспортування водню (використання ГТС, будівництво газгольдерів тощо);
4. переобладнання громадського транспорту на водень;
5. застосування водневих технологій в промисловій, машинобудівній та паливно-енергетичних галузях.

Надзвичайно важливим у розбудові національного водневого ринку є включення цієї сфери до переліку Національних програм проєкту Плану відновлення України, що слугуватиме основою післявоєнної відбудови. Обсяг майбутніх інвестицій в національну програму «Енергетична незалежність та зелений курс» наразі оцінюється у 130 мільярдів доларів. Зокрема, програма передбачає збільшення потужності «зеленої» енергетики втричі. До того ж, буде збудовано 15 ГВт електролітичних потужностей для виробництва «зеленого» водню, а також тестуватиметься та розширюватиметься воднева транспортна інфраструктура.

Отже, у проєкті Плану відновлення вказано, що конкурентоспроможність української відновлюваної енергетики обумовлена відносно низькою ціною виготовлення електроенергії ($LCOE_{BEC}$ складає орієнтовно 40 дол/МВт*год), що є суттєвою частиною кінцевої вартості виробленого водню. Для експорту водню до Європи, ймовірно, може бути модернізована наявна газова інфраструктура. Але, безпосередній експорт – не єдиний перспективний напрямок використання водневого потенціалу України. Також перспективними варіантами з точки зору доданої вартості є розвиток «зеленої» металургії з використанням водню та, потенційно, виготовлення аміаку та добрив із «зеленого» водню. У Запорізькій і Дніпропетровській областях передбачається створення «водневого кластеру». Цей регіон має оптимальне розташування з точки зору доступу до природних

ресурсів (води, родовищ залізної руди, привабливого потенціалу відновлюваної енергетики) для розбудови виробництва водню та його використання для виведення «зелених» DRI та сталі.

Участь України в переході до водневих технологій надає нашій державі можливість відбудувати зруйновану агресором енергосистему, ключовими елементами якої є відновлювана генерація та залучення нових інвестицій. Так, 2023-2024 роки стали періодом енергетичної стійкості України. В цей час було задекларовано, що післявоєнна відбудова має базуватися на принципах Європейського зеленого курсу, адже вона має високі показники альтернативної енергетики, котрі можна використати для зменшення європейської залежності від російського викопного палива. У 2023 році Україна та Євросоюз уклали Меморандум про стратегічне партнерство у сфері відновлюваних газів. Йдеться про водень і біометан. Відповідно до Меморандуму, наша країна здатна стати основним постачальником водню для Європи, що може поліпшити економіку та забезпечити енергетичну незалежність.

Як відмічають експерти й головні прихильники водневого шляху в відновлюваній енергетиці, велика війна та брак законодавчої бази мали б повністю припинити впровадження водневих технологій в Україні. Але український бізнес далі завзято наносить водневі об'єкти на енергетичну карту держави. Після ж війни досліджувана галузь має стати передовим сектором альтернативної енергетики, гарантувати енергетичну самостійність країни та наблизити нашу країну до європейських екологічних цінностей.

Ключові слова: енергетика, енергетична безпека, водень, сталий розвиток, екологія, “зелена” енергетика.

Keywords: energy, energy security, hydrogen, sustainable development, ecology, “green” energy.

Платонова Євгенія Олегівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри аграрного, земельного та екологічного права, кандидат
юридичних наук, доцент*

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ЗЕМЕЛЬ РЕКРЕАЦІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Збройна агресія РФ проти України суттєво трансформувала підходи до правового регулювання використання та охорони земель рекреаційного призначення. Унаслідок активних бойових дій, тимчасової окупації, масштабного знищення інфраструктури, техногенного навантаження та замінування територій виникли суттєві ризики для збереження та відновлення рекреаційного потенціалу країни. В умовах повоєнної відбудови питання правового використання і захисту таких земель набуло особливої актуальності, зумовлюючи потребу у системному перегляді законодавчого підходу.